

Ο Οικουμενικός Θρόνος στο Φανάρι

Σύμβολο της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας, της πανορθόδοξης οικουμενικής οικογένειας, και μοναδικός θεσμός ο οποίος διατρέχει την ιστορία του Ελληνισμού από την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο της Νικαίας, το 325, και την Β΄, της Κωνσταντινουπόλεως, το 381, έως την αρχή της τρίτης χιλιετίας.

Σύμβολο της Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως, της πρωτόθρονης ανάμεσα στα πρεσβυγενή Πατριαρχεία της Ανατολής και τις Αυτοκέφαλες Ορθόδοξες Εκκλησίες.

Σύμβολο της άνευ γεωγραφικών ορίων πατριαρχικής δικαιοδοσίας των εις την διασποράν ευρισκομένων χριστιανικών κοινοτήτων, όπως ορίζει ο 28ος κανόνας της Δ΄ Οικουμενικής Συνόδου της Χαλκηδόνος, το 451.

Σύμβολο της Μητέρας Εκκλησίας του Σλαβικού κόσμου και των άλλων λαών, που προσήλθαν στην χριστιανική πίστη χάρη στο ιεραποστολικό έργο του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Σύμβολο της μοναδικής θεσμικής οντότητας που επέζησε μετά την κατάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και αποτέλεσε την κορυφαία πνευματική, εκκλησιαστική και πολιτική έκφραση των Ορθοδόξων Χριστιανών, εντός και εκτός Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Σύμβολο της αυτοθυσίας και του μαρτυρικού για την πίστη του Χριστού θανάτου χιλιάδων Νεομαρτύρων.

Σύμβολο της διατήρησης της ιστορικής συνείδησης και της παραδοσιακής εθνικής μνήμης των πολυώνυμων ορθοδόξων λαών, πριν από την παραχώρηση της αυτοκεφάλου αξίας στις τοπικές Εκκλησίες, της Ρωσίας το 1589, της Ελλάδος το 1850, της Σερβίας το 1879, της Ρουμανίας το 1885, της Αλβανίας το 1937, της Βουλγαρίας το 1945, της Γεωργίας το 1990, αλλά και σύμβολο της απόλυτης ανεξαρτησίας την οποία απολαμβάνουν όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες, τοπικές, όπως της Κύπρου, ή εθνικές, όπως της Πολωνίας, της Τσεχίας, της Σλοβακίας και της Φινλανδίας.

Ο Οικουμενικός Θρόνος –ένας θρόνος από ξύλο καρυδιάς, αφιερωμένος το 1577 από τον πατριάρχη Ιερεμία Β΄ τον Τρανό και τοποθετημένος από το 1600 στο κεντρικό κλίτος του πατριαρχικού ναού του Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι– είναι αδύνατον να περιγραφεί στην ολότητά του, καθώς η σημασία και η ακτινοβολία του ως πνευματικής οντότητας ξεπερνά το καταγεγραμμένο θεσμικό και δικαιοκτικό πλαίσιο δεκαέξι αιώνων.

Η φόρτιση του ύψιστου αυτού συμβόλου αποδίδεται, με τον ιδανικότερο ίσως τρόπο, στην αρχαία παράδοση που συνδέει τον πολυτελή θρόνο με τον ιερό Ιωάννη τον Χρυσόστομο και θέλει τον λαό της Κωνσταντινουπόλεως να σώζει το πατριαρχικό κειμήλιο μέσα από την φλεγόμενη Αγία Σοφία, στην διάρκεια της λαϊκής εξέγερσης εναντίον της αυτοκρατορικής αυθαιρεσίας το 404, όταν ο Ονώριος εξόρισε τον άτεγκτο Ιωάννη. Το Φανάρι, δύο φορές τον χρόνο, τιμά ιεροπρεπώς την παράδοση. Στις 27 Ιανουαρίου και στις 13 Νοεμβρίου, ο Πατριάρχης στέκει στο παραθρόνιο, ενώ στον θρόνο τοποθετούνται η εικόνα του τιμώμενου Ιεράρχη, ο πατριαρχικός μανδύας και η ποιμαντορική ράβδος.

Σήμερα, στην δικαιοδοσία του Οικουμενικού Θρόνου και της Ιεράς Συνόδου υπάγονται οι Συνοδικές Επιτροπές, η Μεγάλη Πρωτοσυγκελλία, η οποία έχει και την ευθύνη του πατριαρχικού ναού του Αγίου Γεωργίου, η Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως με την Αρχιεπισκοπή Κωνσταντινουπόλεως και τις Μητροπόλεις Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηπονήσων, οι οποίες περιβάλλουν την Αρχιεπισκοπή, η Μητρόπολις των αιγαιακών νησιών Ίμβρου και Τενέδου και οι δέκα Σταυροπηγιακές Μονές που βρίσκονται στην περιφέρεια της Κωνσταντινουπόλεως.

Υπάγονται επίσης:

Η Μοναστική Πολιτεία του Αγίου Όρους.

Η Πατριαρχική Εξαρχία Πάτμου.

Οι Ιερές Μητροπόλεις των Δωδεκανήσων.

Η ημιαυτόνομη Εκκλησία της Κρήτης και, υπό πνευματική προστασία, η Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης.

Οι τριάντα έξι Ιερές Μητροπόλεις των «Νέων Χωρών» (Ηπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Ανατολικό Αιγαίο), των οποίων η διοίκηση δόθηκε επιτροπικώς στην Εκκλησία της Ελλάδος το 1928.

Η Σταυροπηγιακή Μονή της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριας στην Χαλκιδική, η Σταυροπηγιακή Μονή των Βλατάδων στην Θεσσαλονίκη και το Πατριαρχικό Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, η Αδελφότης Οφφικιαλίων της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας «Παναγία η Παμμακάριστος».

Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αμερικής, με οκτώ μητροπολιτικές περιφέρειες. Η εν Alabama Σταυροπηγιακή Μονή των Εισοδίων της Θεοτόκου. Το Πατριαρχικόν Ορθόδοξον Ινστιτούτο στο Berkley.

Η υπό το Πατριαρχείο Ουκρανική Ορθόδοξος Εκκλησία (εν Διασπορά) με Μητροπόλεις στις Η.Π.Α., Καναδά, Λατινική Αμερική, Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία, Μ. Βρετανία, Γερμανία, Γαλλία και Βέλγιο.

Η Αμερικανική Καρπαθορωσική Ορθόδοξος Ελληνική Καθολική Επισκοπή των Η.Π.Α.

Η Αλβανική Ορθόδοξος Επισκοπή Αμερικής.

Το Λευκορωσικό (Μπιελορωσικό) Συμβούλιο Ορθοδόξων Εκκλησιών Β. Αμερικής.

Η Ιερά Μητρόπολις Τορόντο και παντός Καναδά.

Η Ουκρανική Ορθόδοξος Εκκλησία εν Καναδά.

Η Ιερά Μητρόπολις Μπουένος Άϊρες και Νοτίου Αμερικής.

Η Ιερά Μητρόπολις Παναμά και Κεντρώας Αμερικής, η οποία περιλαμβάνει και τα νησιά της Καραϊβικής, τις Μπαχάμες, Κούβα, Πουέρτο Ρίκο, Άγιο Δομίνικο, Τζαμάικα.

Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Θυατείρων και Μ. Βρετανίας με τέσσερις Μητροπόλεις. Περιλαμβάνει και την Ιρλανδία και τη Μάλτα.

Η Σταυροπηγιακή Μονή του Τιμίου Προδρόμου στο Έσσεξ.

Η Ιερά Μητρόπολις Γαλλίας με τρεις μητροπολιτικές περιφέρειες. Περιλαμβάνει το Μονακό και την Εξαρχία Ιβηρικής Χερσονήσου.

Η Ιερά Αρχιεπισκοπή των Ορθοδόξων Ρωσικών Παροικιών Δ. Ευρώπης, υπαγομένη διά της Ιεράς Μητροπόλεως Γαλλίας εις το Οικουμενικόν Πατριαρχείον. Το Ορθόδοξον Θεολογικόν Ινστιτούτο του Αγίου Σεργίου.

Η Ιερά Μητρόπολις Γερμανίας με τέσσερις Επισκοπές και έντεκα Ρουμανικές Ορθόδοξες Ενορίες.

Η Ιερά Μητρόπολις Αυστρίας με την Εξαρχία Ουγγαρίας.

Η Ιερά Μητρόπολις Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας.

Η Ιερά Μητρόπολις Βελγίου με την Εξαρχία Κάτω Χωρών και Λουξεμβούργου.

Η Ιερά Μητρόπολις Ελβετίας. Το Ορθόδοξον Κέντρον του Οικουμενικού Πατριαρχείου εν Σαμπεζύ Γενεύης και το Ινστιτούτο Μεταπτυχιακών Σπουδών Ορθοδόξου Θεολογίας. Η Γραμματεία επί της παρασκευής της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η Μόνιμος Αντιπροσωπεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου εις το Παγκόσμιον Συμβούλιον Εκκλησιών.

Η Ιερά Μητρόπολις Ιταλίας με τρεις αρχιερατικές περιφέρειες και τα νησιά Σικελία και Σαρδηνία.

Η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αυστραλίας με πέντε αρχιερατικές περιφέρειες. Η Θεολογική Σχολή του Αποστόλου Παύλου.

Η Ιερά Μητρόπολις Νέας Ζηλανδίας, με την Εξαρχία Κορέας και Ιαπωνίας.

Η Ιερά Μητρόπολις Χονγκ Κονγκ και Άπω Ανατολής, η οποία περιλαμβάνει τις Φιλιππίνες, Κίνα, Σγκαπούρη, Ινδονησία και την Εξαρχία Ινδιών. Το Πατριαρχικόν Ίδρυμα Ορθοδόξου Ιεραποστολής Άπω Ανατολής (εδρεύει στην Αθήνα).

Μαριάννα Κορομηλά,

Σεπτέμβριος 1999